

Драгана Р. Гавриловић-Обрадовић
Основна школа „Ђура Јакшић“
Каћ

ГРУПНИ ОБЛИК РАДА У ФУНКЦИЈИ РАЗЛИЧИТИХ ИСТРАЖИВАЧКИХ ПРИСТУПА КЊИЖЕВНОМ ТЕКСТУ

Апстракт: Групни рад у настави пружа велике погодности за примену различитих метода рада, а има и значајне психолошке, педагошке и социолошке вредности. Предност групног облика рада је и то што се може применити у свим фазама наставног рада: припремању, организацији, извођењу и евалуацији. У групама постоје значајни кооперативни односи између наставника и ученика и између самих ученика. Ученици осећају одговорност за групу и међусобно се испомажу. Лични интереси се потчињавају интересима колектива, ученици су активнији у групи, а учење представља радост и задовољство.

У раду су дати конкретни примери обраде или утврђивања књижевних текстова за млађе разреде основне школе реализованих групним обликом рада. Такви начини рада могу унапредити наставу предмета Српски језик, а ученике ставити у улогу истраживача и ствараоца у наставном процесу

Кључне речи: групни облик рада, књижевни текстови, различити приступи, сарадња, истраживање, резултати.

УВОД

Модерна школа има задатак да ученика припрема не само за садашња знања, јер она брзо застаревају, него и за будуће информације. Зато ученика треба оспособљавати за перманентно образовање, а то, пре свега, подразумева учење учења (Арсич 2000: 170). У складу са тим, школа, односно учитељи морају мењати свој однос и стил рада. Свему томе помаже и примена групног рада у настави.

Групни рад је један од облика наставе који са фронталним и индивидуалним обликом равноправно учествује у решавању озбиљних наставних проблема. Он представља слободну размену мишљења и ставова ученика, и подразумева дискусију о радним резултатима. Примена групног рада у настави има више предности јер се сваком ученику пружа могућност да искаже своју индивидуалност, своје интересе, склоности и способности.

Групни облик рада има значајне психолошке, педагошке и социолошке вредности. Педагошке вредности су: схватање потребе за заједничким радом као битним условом за постизање бољих радних резултата, развијање радних навика за рад у групи, уједначавање темпа учења и подстицање помоћи слабијим ученицима, вежбање у договарању о сарадњи и заједничком раду, развијање свесне ученичке активности прожете личном и

групном одговорношћу, неговање духа колективизма у раду, успешније неговање критичког и стваралачког мишљења, оспособљавање за вредновање појединачних и групних постигнућа, ефикасније учење коришћењем различитих извора знања, брже оспособљавање ученика за учење учења, успешнија примена појединих савремених облика, средстава и метода наставног рада, већа слобода ученика у свим фазама наставног рада и демократска атмосфера у васпитно-образовном раду.

Психолошке вредности групног облика рада су што такав рад уноси живост и динамику код ученика, сталну размену знања, искустава, расположења, помаже у стварању повољније радне и емоционалне атмосфере, заједнички се деле успеси и неуспеси, а успеси снажно мотивишу групу за постизање још већих резултата.

Социолошке вредности групног облика рада огледају се у неговању другарства и другарских веза, развијању свести о томе да се удруживањем постижу бољи радни ефекти, појединачни интереси стапају се у колективне и све то доводи до бржег усмеравања друштвеног развоја детета.

У групном облику рада разликује се више различитих фаза:

I Препаративна фаза (припремна етапа) – обухвата формирање група, утврђивање радног проблема групе, израду радног пројекта, припремање средстава за рад;

II Оперативна фаза – обухвата реализацију радних задатака, контролу појединих радова, сређивање података за коначан извештај;

III Верификативна фаза – подношење коначног извештаја, дискусија о поднетом извештају, размена искустава са другим групама, оцена рада групе;

IV Апликативна фаза – разрада могућности да се нађе примена добијених резултата.

У групном облику рада се мења и улога учитеља. Уместо учитеља-предавача, тражи се да учитељ буде креатор, истраживач, да управља, подстиче, храбри и мотивише ученике, да даје различите изворе знања, информација и чињеница, али и да координира рад и активности између група.

Групе могу бити слободне и утврђене, сталне или повремене. Групе могу добити једнаке или различите садржаје активности. Критеријуми за формирање група су многобројни и разноврсни. У пракси их треба наизменично примењивати како би наставни рад био успешнији, занимљивији, разноврснији и динамичнији. Такође, разноврсни су конкретни услови који директно утичу на величину групе. Зависно од циљева и задатака које треба решити, наставник ће се користити различитим могућностима за формирање оног типа групе који ће у датој ситуацији бити најпогоднији.

Дисциплина у групи не треба да буде споља наметнута. Потребно је васпитавати унутрашњу дисциплину, самодисциплину, јер је то у интересу заједничког циља који треба постићи.

У раду су дати конкретни примери књижевних текстова за млађе разреде основне школе који су у фази обраде или утврђивања били реализовани групним обликом рада.

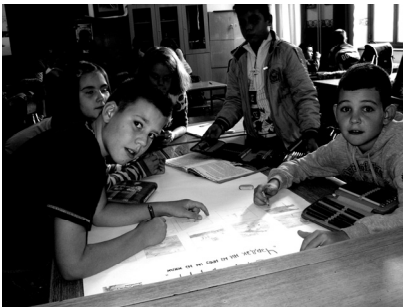
Пример 1:

Обрада бајке *Чардак ни на небу ни на земљи* групним обликом рада. Све групе су имале различите задатке. Прва група је имала задатак да радњу бајке представи у форми писма које најмлађи син пише оцу. Друга група је представила радњу бајке у форми стрипа, спајајући литерарни и ликовни приказ бајке. С обзиром да је бајка без дијалога, задатак треће групе је био да је представи у форми драмског текста. Придржавајући се начела вести (краткоћа, јасност и концизност), четврта група је представила радњу бајке у виду вести.

Пример 2:

Ученици, подељени у четири групе, имали су различите приступе народној бајци *Пејелуја*. Једна група је радњу бајке приказала у виду лирске песме са задатом првом строфом. Друга група је имала задатак да модернизује бајку и прикаже је у духу данашњег времена. Трећа група је приказала бајку у форми епске песме, користећи стих десетерац. Четврта група је, уз уношење неких нових појединости, драматизовала радњу бајке.

Слике 1 и 2: Примена групног рада у настави

Пример 3:

Ученици су се у завршном делу часа, подељени у пет група, бавили осећањима и поступцима ликова у бајци *Ружно њаче*, са следећим захтевима: прва група је анализирила осећања Ружног пачета пре него што је постао лабуд; друга група осећања маме патке од тренутка када су сви почели да се смеју њеном пачету; трећа група сагледавала је разлоге понашања живине у дворишту; разлози понашања мачка и кокошке, као и разлози њиховог страха били су предмет обраде четврте групе; пета група је анализирила осећања младог лабуда када је на пролеће запливао у језеру.

Пример 4:

Обрада наставне јединице *Животи и дело Светиога Саве* веома успешно може да се обради групним обликом рада. Задаци за све групе су различити, али мисаоно повезани, са следећим тематским насловима: *Свети Сава као први српски архиепископ, Свети Сава као први српски просветитељ и књижевник, Свети Сава у народним причама и песмама и Зашто је Синан Паша сјалио мошти Светиога Саве?*

Пример 5:

Обичајне народне лирске песме могу тематски да буду подељене на четири целине, а свака целина да буде предмет обраде и анализе једне групе ученика. С обзиром на хронологију догађаја, прва група би анализираола песме које говоре о рођењу, друга песме које тематски говоре о детињству, трећа би обрадила венчање, односно сватовске песме које се певају тим поводом, а четврта би указала на различите врсте тужбалица које се срећу у народној књижевности.

У наведеним примерима групни облик рада је реализован на принципу формирања повремених група са различитим садржајним активностима. Уз усмено излагање, групе су резултате свог рада приказале и на постери-ма (плакати-ма), који су красили зидове учионица по неколико дана. То је омогућило честе визуелне контакте ученика са резултатима групног рада и допринело да ученици још свеобухватније, пре свега мисаоно, схвате и доживе различите могућности и приступе у обради књижевних текстова.

ЗАКЉУЧАК

Групни облик рада помаже диференцирању одељења према принципу индивидуалности. Помаже ученицима да се нађу у директном односу са разноврсним изворима знања и да их активно користе у трајном стицању знања, навика и умења. С обзиром да се знање стиче властитом активношћу, добро организован групни рад може да омогући сваком ученику постизање максималних резултата у раду.

Уопштено је мишљење да не постоје најбоље методе и облици рада, али зато постоје добри наставници (практичари и методичари) који их чине таквима.

Групни рад у настави било ког предмета и уопште у васпитно-образовном процесу има низ позитивних елемената, али само у склопу са осталим облицима рада може дати добре резултате. Пут квалитетне примене групног рада у настави је тежак, али упорност наставника практичара и њихов ентузијазам могу учинити овај облик приступачним и вишеструко корисним.

ЛИТЕРАТУРА

- Арсвић (2000): Милисав Арсвић, *Како унапређивати наставу*, Крушевац: Виша школа за образовање.
- Гојков (2004): Грозданка Гојков, *Прилози иосимодерној гудакцији*, Вршац: Висока школа а образовање васпитача.
- Стевановић (1978): Марко Стевановић, *Модерна основна школа*, Београд: НИП „Књижевне новине“, редакција „Стручна књига“.

Dragana Gavrilović-Obradović
Elementary school “Ђура Јакшић”
Каћ

GROUP WORK IN THE FUNCTION OF DIFFERENT RESEARCH APPROACHES TO A LITERARY TEXT

Summary: Group work in the classroom is very suitable for applying various methods, and there are significant psychological, pedagogical and sociological values in this type of work. The advantage of group work is that it can be applied to all stages of teaching: preparation, organization, execution and evaluation. The groups are important cooperative relationships between teachers and students and among students themselves. Students feel responsible for the group and they help each other. Personal interests are subordinated to the interests of the collective, the students are more active in the group, and learning represents joy and pleasure.

The paper gives specific examples of literary texts for lower grades of elementary school, which are being processed, as well as pupils’ determination in realising the group work. Such methods can enhance the teaching of Serbian language, and they can encourage students to take the role of researchers and creators in the learning process.

Key words: group work, literary texts, different approaches, collaboration, research, results.